

روش‌های بیانی و تکنیک‌های اجرایی تصویرسازی در آثار چهار تصویرگر برتر چکسلواکی (۲۰۱۵-۱۹۷۹)

چکیده

پژوهش حاضر بررسی و مرور شیوه‌های تصویرسازی در آثار چهار تصویرگر برتر چکسلواکی است. این مقاله تأثیراتی را که این تصویرسازان بر روی جامعه تصویرگری هم‌عصر خود در چکسلواکی داشته‌اند، بررسی می‌کند و به‌منظور آگاهی از نحوه شکل‌گیری و شناخت ویژگی‌های آثار موفق این چهار تصویرگر، در به‌تصویرکشیدن ایده‌ها و اندیشه‌های شخصی و در اثرگذاری و ارتباط با مخاطب، مهم‌ترین روش‌های متنوع تصویرگری در آثار این تصویرگران را مدنظر قرار داده است. هدف از بررسی نمونه آثار این تصویرسازان پاسخ‌گویی به این پرسش پژوهشی است: چهار تصویرساز برتر این کشور از چه روش‌های بیانی و تکنیک‌های اجرایی در به‌نمایش گذاشتن ایده‌ها و احساسات شخصی خود بهره برده‌اند؟ این پژوهش از نوع بنیادی و توصیفی تحلیلی بوده و روش گردآوری اطلاعات از نوع کتابخانه‌ای است و در فرایند این پژوهش درمی‌یابیم که بررسی ویژگی‌های کاری هر کدام از این هنرمندان بستگی به گذشته جمعی مردم سرزمینش و ذهنیات او از زادگاهش دارد که تبدیل به محرک‌های درونی و بیرونی شخصی و اجتماعی شده است؛ در حقیقت، هیچ تصویرگری نمی‌تواند جدا از فرهنگ و رسوم زادگاهش کارهای با اصالت ارائه دهد و او در واقع فرهنگ خویش را با زبان تصویری بیان می‌کند. هر تصویرگر با وجود داشتن مهارت در کار، دارای سبک و تکنیکی ویژه خود است که وی را از دیگران متمایز و به او اصالت فردی می‌بخشد. تصویرگر برای برخوردار شدن از قدرت طراحی قوی، ابتدا با طراحی و نقاشی آغاز کرده است و برای رسیدن به کارهای پخته‌تر و دستی قوی در طراحی، حتی آن‌هایی که بسیار آزاد و پررمزوراز و سمبلیک کار می‌کنند، تمرین و ممارست بسیار داشته‌اند. این هنرمندان اگر نسبت به کودکان و تلقی آنان از زندگی، هنر، فرهنگ و

میترا مختاریپور ساروی

کارشناسی ارشد تصویرسازی، دانشکده هنر، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکز، تهران، ایران، نویسنده مسئول.

Nirvana.art1987@gmail.com

هدا زابلی‌نژاد

پست دکتری هنرهای تجسمی، دانشگاه الزهراء(س)، تهران، ایران.

zabolinezhad@etu.unistra.fr

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰-۱۰-۲۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱-۰۳-۰۷

1-DOI: 10.22051/PGR.2022.39146.1126

نحوه شکل‌گیری آثار ایشان و شناخت ویژگی‌های هر کدام در به‌تصویرکشیدن ایده‌ها و اندیشه‌های شخصی تصویرساز، به‌گونه‌ای است که در اثرگذاری و ارتباط با مخاطب موفق ظاهر شده باشند. همچنین نگارندگان در نظر دارند که به معرفی تصویرگری چکسلواکی با توجه به کمبود اطلاعات در این زمینه به زبان فارسی و آشنایی با شیوه‌ها و تکنیک‌های به‌کار برده شده پردازند.

پیشینه پژوهش

جمال‌الدین اکرمی در جلد دوم کتاب کودک و تصویر (۱۳۸۹) در بخش چهارم کتاب، آشنایی با تصویرگران جهان، به چند تن از تصویرگران چکسلواکی اشاره مختصری کرده است. علاوه بر آن اسد بیناخواهی در مجله کیهان کاریکاتور (۱۳۷۲) به بعضی از هنرمندان چکسلواکی از جمله ییری ترینکا، زدنگ میلر، ولادیمیر لهکی و... در چهار شماره از این مجله با عنوان «نقاشی متحرک و سینمای انیمیشن چکسلواکی» درباره تصویرسازی و تأثیر عروسکی و انیمیشن بحث کرده است.

محمدعلی بنی‌اسدی نیز در مقاله کیهان کاریکاتور با عنوان «در خصلت یگانه خواب‌های آدولف بورن» (۱۳۸۴) به این کاریکاتوریست و تصویرساز و انیماتور اشاراتی کرده است و شهلا کشاورز در «نظم چندگانه سبک کوبیسم در چکسلواکی» (۱۳۷۲) در نشریه کیهان فرهنگی تا حدودی به این مقوله توجه کرده است. در این پژوهش سعی شد شیوه‌های بیان و تکنیک‌های اجرایی در تصویرگری، در آثار چهار تصویرگر چکسلواکی (۲۰۱۵-۱۹۷۹) به‌صورت اجمالی بررسی و نتایج آن در قالب مقاله موجود به‌صورت مدون بیان شود.

ادبیات پژوهش

تصویرسازی‌ها، سازه‌هایی از تصویرند که عموماً بار اصلی انتقال موضوع و مفهوم متن را برای کودکان به عهده دارند و به‌سادگی می‌توان آن را از طریق یک تصویرسازی موفق دریافت کرد. خط، شکل، فرم، رنگ، بافت و ترکیب‌بندی مهم‌ترین این عناصر به شمار می‌رود. شناخت ساختاری این عناصر به هر هنرمند تصویرساز کمک می‌کند تا در به‌کارگیری روشمند آن‌ها با آگاهی و تسلط بیشتری رفتار کند. بدین ترتیب با دیدن تصویرگری‌ها کودک در حین خواندن به دنیای جدیدی از ایده و روابط میان اجسام و انسان‌ها معرفی می‌شود. تصویرساز با سازوکار بهره‌جویی از عناصر سازنده متن همچون پی‌رنگ، درون‌مایه، شخصیت‌پردازی و فضاسازی در شکل‌دهی آن دست می‌یابد. برای دست‌یابی به معیارهای ارزشیابی در یک تصویرسازی، توجه

آینده حساس نباشند، نمی‌توانند عمیق و دلسوزانه کار کنند و اغلب آن‌ها نویسنده کتاب‌های کودک یا به نحوی دارای تخصص‌های خاص مرتبط با کودکان در بعضی زمینه‌های دیگر غیر از تصویرگری هستند.

واژه‌های کلیدی: تصویرگری، چکسلواکی، رمزگشایی، شیوه بیان و تکنیک اجرایی در تصویرگری، تصویرگری کتاب کودک.

مقدمه

آنچه توجه پژوهشگر را در کتاب‌های مصور جلب می‌کند؛ این مسئله است که هر هنرمند چگونه مناظر داخلی و خارجی از قبیل مردم، مکان‌ها، روز و شب یا هر چیز ذهنی را ترسیم و فضا سازی کرده است. تصاویری که مستقیماً به متن مربوط شده و حتی مهم‌تر از نوع چاپ کتاب است. از جنبه‌های گوناگون می‌توان درباره تصویرگری گفت‌وگو کرد؛ یکی از این جنبه‌ها مطالعه شیوه‌های بیان و تکنیک‌های اجرایی است که در زمان‌های مختلف از آن‌ها استفاده می‌شده است، از این تصاویر می‌توان به منظورهای مختلفی از جمله توصیف، تشریح، آموزش، تزیین، سند و... بهره گرفت.

در این پژوهش به دنبال روش‌هایی هستیم تا تأثیراتی که این تصویرسازان نسبت به جامعه تصویرگری چکسلواکی در عصر خود داشته‌اند بررسی شود. پرسش اصلی پژوهش این است که چهار تصویرساز برتر این کشور از چه روش‌ها و تکنیک‌هایی در به نمایش گذاشتن ایده‌ها و احساسات شخصی خود بهره برده‌اند. در این نوشتار این هنرمندان از لحاظ تکنیکی و آگاهی از نحوه شکل‌گیری آثارشان معرفی شدند، نیز شناخت ویژگی‌ها و چگونگی به‌کارگیری و خلق هر یک از این ویژگی‌ها که خود می‌تواند آغازی برای خلق یک اثر تصویرسازی موفق باشد. این پژوهش از طریق مطالعه تطبیقی روش‌های بیانی و تکنیک‌های اجرایی از جمله بررسی روش فکری، چگونگی الهام و اقتباس موضوعی، ویژگی‌های تکنیکی، ویژگی‌های فضا سازی و ویژگی‌های بصری تصویرسازی چهار تصویرساز مطرح چک و اسلواکی از سال ۱۹۷۹ تا ۲۰۱۵ شامل ییری ترینکا، ویرا کرایکوا، آلبین برونفسکی و آدولف بورن انجام شد و روشن شد که داشتن زبان تصویری مخصوص به خود که متمایز از زبان تصویری دیگر هنرمندان است؛ برخورداری از سبک و روشی منحصر به فرد که تقلیدی نباشد و از ذهن و احساس تصویرگر بجوشد، به هنرمند اصالت فردی در کار هنری می‌بخشد.

در واقع هدف از این مقاله بررسی شیوه‌های تصویرگری در آثار این چهار تصویرساز برتر به‌منظور آگاهی از

توتن تانز^۲ اثر گونه تهیه کرد که در سال ۱۹۳۱ در نمایشگاه گوتته لایپزیک به‌عنوان اثر منتخب مدارس هنری گرافیک چک به نمایش درآمد. اولین اثر واقعاً هنرمندانه ترینکا در زمینه تصویرگری، آثارش برای کتابی اثر ژوزف منزل^۳ بود. اینکه ترینکا در دوره‌ای از زندگی اولویت را به تصویرگری کتاب داد، دلیلش شرایط ناپایدار و بی‌ثبات دهه ۱۹۳۰ بود. هنگامی که زندگی روزمره و زندگی فرهنگی گرفتار رکود شده بود، فقط کتاب‌ها به‌صورت پناهگاه و پشتیبانی برای زبان باقی مانده بودند (تصویر ۲)

تصویر ۲. انیمیشن باجا (URL1)

اولین اثر چشمگیر او، تصاویر کتاب عصر میشا بود که در چکسلواکی و خارج از مرزهای آن برایش شهرت پدید آورد. به عقیده او تصاویر باید بخش اساسی و جدایی‌ناپذیر کتاب باشند نه صرفاً ضمیمه‌ای تصویری. این کتاب در سال ۱۹۳۹ به چاپ رسید. دنیای روشن افسانه‌ای که او در این کتاب آفریده، نزدیکی خاصی با احساسات کودکانه دارد. او فضای حسی، شاعرانه و نمایشی (دراماتیک) متن را دریافته و برای شخصیت‌دادن به قهرمانان از رنگ‌های شفاف استفاده کرده است. او در کتاب‌های بعدی‌اش از ترکیب‌بندی حلزونی استفاده کرد تا بتواند در یک صفحه لحظه‌های متفاوتی از داستان را به تصویر بکشد. ترینکا عقیده داشت که تصاویر، حیات مستقل از خود را دارند و به‌تنهایی معنا می‌پذیرند و می‌توانند به‌طور مستقل مطرح شوند، اما متن تصاویر به‌شدت افت می‌کند. تصاویر کتاب‌های کودکان باید به تخیلشان میدان بدهد.

تصویر ۳. رؤیای نیمه‌شب تابستان (URL1)

هنرمندانه به عناصر دیداری، پایه کار یک تصویرگر به شمار می‌رود (اکرمی، ۱۳۸۹: ۴۸).

روش پژوهش

این پژوهش از نوع بنیادی و توصیفی تحلیلی بوده و روش گردآوری اطلاعات از نوع اسنادی یا کتابخانه‌ای است. در جمع‌بندی تمام این مطالب به چند نکته اساسی در راستای پاسخ‌گویی به پرسش این پژوهش است: چهار تصویرساز برتر چک و اسلواکی از چه روش‌های بیانی و تکنیک‌های اجرایی در به نمایش گذاشتن ایده‌ها و احساسات شخصی خود بهره برده‌اند؟ در حقیقت، گذشته مربوط به تاریخ و فرهنگ هر هنرمند و ذهنیات وی از زادگاهش یکی از محرک‌های اصلی درونی و بیرونی شخصی و اجتماعی است که بر آثار هر تصویرگر تأثیر به‌سزایی می‌گذارد. فرهنگ و ملیت هر کدام از آن‌ها باید به‌نوعی در کار او نمایان باشد؛ به‌عبارت دیگر هیچ تصویرگری نمی‌تواند جدا از فرهنگ و رسوم کشورش کارهای با اصالت ارائه دهد و او در واقع فرهنگ خویش را با زبان تصویری بیان می‌کند.

ییری ترینکا^۱ (۱۹۱۲)

ییری ترینکا در چکسلواکی، در حومه شهر صنعتی پیلسن^۲ به دنیا آمد. والدین او و به‌ویژه مادر بزرگش در اوقات بیکاری، اسباب‌بازی و عروسک می‌ساختند و همین باعث شد که ترینکا از کودکی با ساختن عروسک آشنا شود.

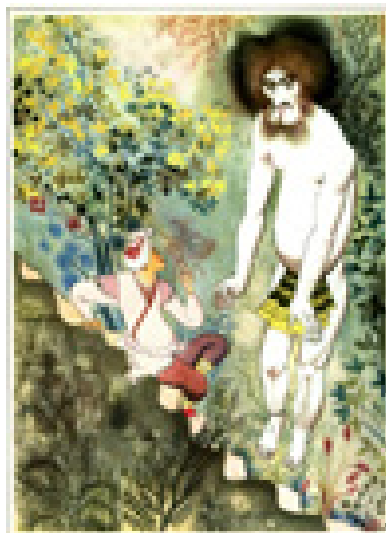
تصویر ۱. ییری ترینکا در کارگاه عروسک‌سازی‌اش (URL1)

بحران اقتصادی پس از جنگ، خانواده ترینکا را مجبور کرد که او به کاری مشغول شود تا کمک‌خرجشان شود. او در یک فروشگاه لوازم نقاشی شغلی یافت و سپس نامش در آگهی‌های برنامه‌های تئاتری دیده شد. وی طراحی لباس، طراحی عروسک‌ها و ساختنشان را نیز به عهده داشت. ییری در کالج هنری پراگ و در سومین سال تحصیل، تصویرهایی را برای

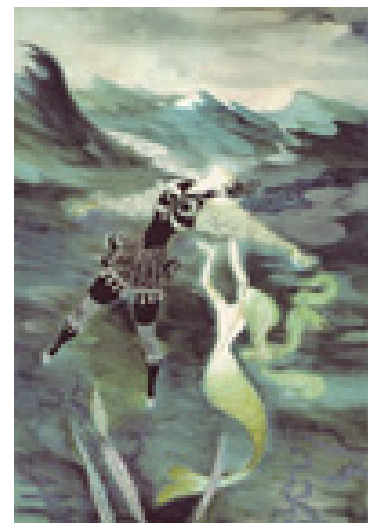
تصویر ۵. قصه‌های پری (URL1)

او هنرمندی است که با پیوندهای نزدیک با معاصرانش و حتی با نسل قدیمی‌تر به‌منظور علاقه و کسب بینش جهانی و به‌دلیل فیلم‌های کارتون و عروسکی‌اش در سطح جهانی به شهرت رسید. تصویرهایش که به‌طور عمده برای کودکان طرح شده است، به نظر می‌رسد که از افسون صحنه نمایش متأثر شده باشد و از فضای جالبی که تاحدودی نمایانگر استقلال است با در نظر گرفتن اصالت ادبی، اشباع شده است. ترینکا تصویرها یا صحنه‌هایی را خلق می‌کند که از حالت و احساسی بیش از داستان‌سرایی سرشار است، کیفیت و سوسه‌آمیز تصویرهای تخیلی‌اش که از رنگ و زیبایی ظریفی سرشار است مخاطب را به سرزمین رؤیایی شعر می‌کشاند و خود یکی از دلایلی است که وی را تصویرگری مطلوب برای شعر کودکان می‌کند.

تصویر ۶. قصه‌هایی از شب‌های عربی (URL1)

در آثار او هر از گاهی رؤیا و واقعیت به هم می‌پیوندند. (تصویر ۳). در خلال تصویرگری، طراحی پرده‌های دیوارکوب و طراحی لباس و صحنه تئاتر ملی پراگ را بر عهده داشت و به‌صورتی جدی نقاشی می‌کرد. درخشان‌ترین آثار تصویرگری او در ارتباط با افسانه‌های آندرسن است که تصاویر این کتاب‌ها سرشار از حس شاعرانه و غنای رنگ است. مجموعه کارهای تصویرگری ترینکا نزدیک به هشتاد عنوان را در بر می‌گیرد. او سعی داشت خودش باشد و نظریه‌های خود را به شیوه‌ای شخصی ارائه دهد، لذا نیای شاعرانه بی‌همتایی خلق می‌کرد. (تصویر ۴).

تصویر ۴. زمستان پراگ (URL1)

در تصاویر متحرک او اصلاً از حیوانات انسان‌نمای فیلم‌های والت دیسنی خبری نبود. هدف اصلی ترینکا دمیدن ایده‌های نوین، هیجان و هوایی تازه به تولیدات کلیشه‌ای آن زمان بود. در اواخر سال ۱۹۴۶ موفق شد کارگاه عروسک‌سازی کوچکی در پراگ برپا کند. عروسک‌هایش که از سنگ، چوب، فلز، پلاستیک، شیشه و سایر مواد ساخته شده بودند، می‌توانستند روی صحنه حرکت کنند و نمایش دهند. تعدادی از معروف‌ترین فیلم‌های ترینکا عبارت‌اند از: بلبل امپراتور، یک رمان، باجاجا (تصویر ۱)، حماسه‌های قدیمی چکسلواکی (تصویر ۵) و رؤیای نیمه‌شب تابستان (تصویر ۳) که در تمامی این فیلم‌ها شیوه وی مملو از سمبل‌ها و اشاره‌هاست. همه قادر نیستند آثار او را درک کنند، ولی این آثار مردم را به فکر وامی‌دارند و از این نظر موفق‌اند. او بر این باور است که «نقاشی متحرک محدودکننده است و شخصیت‌ها باید مدام در حرکت باشند، اما عروسک‌ها حضور بیشتری دارند.» (بیناخواهی، ۱۳۷۲: ۴۹ و ۴۸)

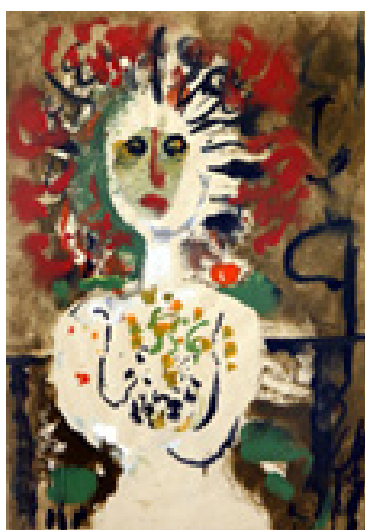
کتاب‌هایی که ویرا کرایکوا تصویرگری کرده است، مخاطب را به شکل منحصر به فردی به‌طور احساسی در کلمات و تصاویر ذوب می‌کند. در شروع کارش به‌عنوان تصویرگر سعی داشت کارش را به‌شکل ساده‌ای ارائه دهد. ویرا سعی نداشت نتایج تلاش‌های هنری‌اش را در قالب نقاشی اجرا کند. وی ثبات چندان‌ی را در آثارش دنبال نمی‌کرد. اصولی که در آثارش دنبال می‌کرد بسیار احساسی و شاعرانه بود که از متون شعر تأثیر می‌گرفت و هدفش بیشتر جهت‌گیری به‌سمت هنرهای بصری مدرنیسم، سادگی و شاعرانگی بود. ترکیب‌های آزادانه نقاشی‌های او به‌شکل خاصی اشکال و رنگ‌ها را ارائه می‌کرد. (تصویر ۸).

ویرا کرایکوا در تصویرسازی‌هایش بر تمایز ژانرهای ادبی نیز تأکید داشت، به‌خصوص ادبیات محلی و موضوعات مربوط به زندگی و ماجراجویی‌های کودکان. آنچه ویرا جست‌وجو می‌کرد در واقع یافتن زبان و محتوایی است که بتواند دنیای انسان‌های عادی را نشان دهد، اشعار، اتفاقات روزمره و لحظات زندگی همه‌وهمه عناصر تصویرگری او را تشکیل می‌دهند. تصاویر وی تأثیراتی قوی داشتند که نتیجه‌ی علائق نویسنده به کودکان و طبیعت بود، آثاری که مخاطب را قادر می‌ساخت از دیدگاه کودکان دنیا را ببیند. علاقه‌ی شدید وی به دنیای کودکان ریشه در حس شیطنتی داشت که برای درک ذهنیت کودکان حیاتی است. در تصویرگری‌هایش می‌توان رها بودن حس خلاقیت او را دید که به نحو منحصر به فرد و ساده‌ای از اشکال و الگوهای رنگی استفاده می‌کند و بدین وسیله فضای فریبنده‌ای از شخصیت‌های داستان‌های افسانه‌ای و ماجراجویی‌های شیطنت‌آمیز و جذاب کودکان تولید کرده است (تصویر ۹).

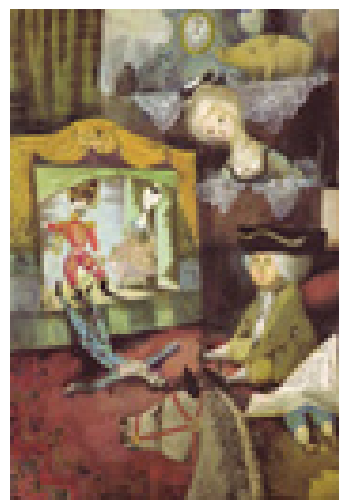
عقیده ساختن فیلم از افسانه‌های قدیمی از کارکردن روی فیلم‌های کارتون ظهور کرد و به دنبال آن ترینکا بخش‌هایی از کارتونها را با پرداخت جزئیات آن برای انتشار کتاب استفاده کرد. هرچند ترینکا فقط گاه‌گاهی به این شیوه کار می‌کرد، دیگر هنرمندان را نیز در این زمینه به فکر واداشت. تکامل افسانه‌های معاصر مانند فکر، تجربه و کار روی این سبک‌ها در داستان‌های معاصر، توجه ترینکا را به خود جلب کرد. افسانه‌های کلاسیک و قصه‌های مردم سرزمین‌های مختلف، پیوسته منشأ الهام او بودند. ترینکا هم پس از جنگ و یک دوره طولانی کار بر روی میراث اروپایی به‌سوی مصور کردن داستان‌های «هزار و یک شب» روی آورد (تصاویر ۶ و ۷). «ترینکا اراده و روحیه‌ای قوی داشت، در حقیقت در کار خویش نابغه بود. بدین سبب کارهای او اغلب در مرکز مباحثات عمومی و طولانی این رشته از هنر است. ترینکا در پیشرفت فیلم عروسکی سهم بسیاری داشت. او هنرمندانه‌ترین و شاعرانه‌ترین و دلپسندترین فیلم‌های عروسکی را به جهان عرضه داشته است.» (همان)

ویرا کرایکوا^۵ (۱۹۲۰)

ویرا کرایکوا، نقاش و تصویرگر خالق تصاویر شگفت‌انگیز و فریبنده‌ای از واقعیت بود، او با توانایی وصفش ناشدنی تصاویر عجیب و غریبی خلق می‌کرد. اشعار بصری و خلاقیت او از جمله توانایی‌های عمده‌ی او است که سعی می‌کرد به هنرهای بصری اسلواکی ارائه کند. ویرا کرایکوا در بخشی از کتاب تصویرگری اشعار اسلواکی به‌عنوان نقاش مشارکت داشت، وی در آن کار به دنبال استفاده از روابط غیرمتعارف رنگ و شکل بود، چراکه همواره مناسب‌ترین ترکیب‌ها را برای تأثیرگذاری بر خواننده می‌یافت.

تصویر ۸. دختری که آب می‌آورد (URL1)

تصویر ۷. هزار و یک شب (URL1)

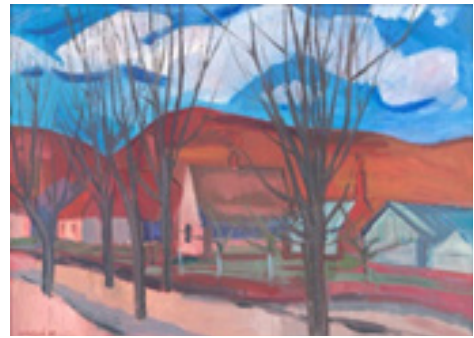
شاعرانه و احساسی آثار نوشتاری است. این تصاویر عمیقاً احساسی با استفاده از رنگ‌ها، اشکال هارمونیک و ترکیبات جذاب انتقال می‌یابند. به علاوه، برای نشان دادن جزئیات و مکان‌ها و انتخاب مناظر و حیوانات از سمبل‌ها نیز استفاده می‌کند. صحنه‌هایی از تصاویر تمام‌صفحه، بسیار مدرن بوده و در آن‌ها از استایل‌های خاصی استفاده می‌شد که بسیار نزدیک به دیدگاهی است که بچه‌ها از آن طریق دنیا را نظاره می‌کنند که به‌همراه اشکال استاتیک در فضاهای ساده و آرام‌بخش ارزش رنگ و شکل را برجسته می‌کند. تصویرگری‌ها و هنر ویرا کرایکوا نه تنها ناب است، بلکه راهی که او برای تصویرگری‌هایش انتخاب می‌کند، نوع خاصی از بیگانگی به‌همراه دارد، کرایکوا این کار را با در هم تنیدن محتوا و ساختار با سطوح ظاهری انجام می‌دهد و با حاشیه‌سازی‌های انرژی‌بخش به مخاطب این امکان را می‌دهد که رنگ و سطوح کنجکاو‌های بچه‌گانه را تجربه کند و از روابط منطقی فاصله بگیرد. (تصاویر ۸ تا ۱۱).

هولشوسکی^۷ ۱۹۷۴ می‌گوید: «با دیدن تصویرگری‌های او کودک در حین خواندن به دنیای جدیدی از ایده و روابط میان اجسام معرفی می‌شود.» (book bird, ۱۹۷۹: ۶۲) کار ویرا در کتاب «بایشکا» (تصویر ۱۰) تقریباً کاری طبیعی است که با تصویرگری مجموعه‌ای از کتب ادبی دربارهٔ کودکان، دنیای احساسی و ماجراجویانه آن‌ها را به تصویر می‌کشد. این مجموعه شامل دو کتاب از مارتاکوا^۸ و مجموعه شعر کودکان سدمیکراسکا^۹، دیزی^{۱۰} و رمان تخیلی تابستان پسر کوچولو (تصویر ۹) است.

کرایکوا از کلاژهای تأثیرگذار برای تصویرگری‌اش استفاده کرده است. تصاویر تمام‌صفحه او پر از اشکال کودکان و محرک‌های شعری طبیعت است. در تصاویر ویرا صحنه‌های بامزه نیز نقش محرک دارند، او از سمبل‌هایی مثل پرنده‌گان کوچک، درخت و گل و ابرو و اسب به‌همراه جزئیات مناظر طبیعی یک روستا نیز استفاده کرده است. تصویرگری‌ها ترکیبی از تصاویر چهره‌های کودکانه و بدنشان با طبیعت متنوع و جنگل و صورت روستاییان است.

در این کتاب اشعار دوران کودکی در رنگ‌ها در هم تنیده شده‌اند و نقاشی‌ها و تصویرگری‌های او الهام‌گرفته از متن اصلی است. اشعار به تصویرگری‌های او چسبیده‌اند و به یاد و خاطرهٔ ماریا جانکوا^{۱۱} کشیده شده‌اند (کتاب برادر و خواهر). این کار نمونه‌ای از ازدواج شاعرانه‌ای است که از دید حس کودکانه به تصویر درآمده‌اند و در آن با توجه به دانش جزئی کودک از ازدواج، نقاشی شده‌اند. (تصویر ۱۱).

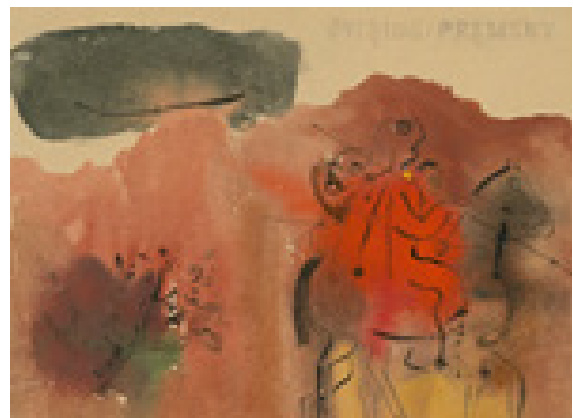
در اواخر دههٔ ۱۹۶۰ و اوایل ۱۹۷۰ کرایکوا با کلاژهای متأثرکننده خداحافظی کرد تا تغییری

تصویر ۹. رمان تخیلی تابستان پسر کوچولو (URL1)

می‌توان دو سطح برای توسعه و پیشرفت در آثار ویرا کرایکوا تعیین کرد که کاملاً متمایز هستند، ولی در هم تنیده‌اند: اولین مرحله بر کلاژ تأکید دارد، در حالی که مرحلهٔ دیگر بر نقاشی با قلم‌مو متمرکز است. در مرحلهٔ کلاژ که کرایکوا استفاده از آن را از سال ۱۹۶۳ شروع کرد، امضای منحصربه‌فردی را با تغزل راضی‌کننده‌ای در آثارش نشان داد.

جدا از احساسی قوی که به رنگ‌ها داشت، ایده‌های ناب و حس عناصر را نیز می‌توانست به‌خوبی نمایش دهد و آن‌ها را با ترکیب کاغذهای چسب‌دار و انواع پارچه و آبرنگ منحصربه‌فردتر می‌کرد، در تفسیر مدرنی که از او به جا مانده، باید گفت، هنرمند درک بصری جدید و روح تازه‌ای را به آثار کلاسیک می‌دمد که اولین بار بیش از صدسال پیش شاهد آن بودیم. ویرا قادر به انتقال احساسات ناب به عصر حاضر بوده و این کار را از طریق هنرهای بصری عصر حاضر انجام داده است (تصویر ۱۰).

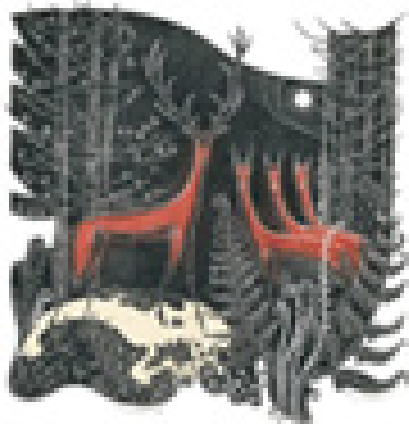
تصویر ۱۰. کتاب بایشکا (URL1)

ویرا کرایکوا مجموعه‌ای از تصویرسازی‌ها را به‌همراه یک عشق خیالی در بیان درک خوبی‌های زندگی انسانی ارائه می‌دهد. نیت کرایکوا درک تأثیرات

هم آمیخته شده، او این کار را با تصویرگری مکان‌های مهم و برجسته جهت انعکاس تاریخ به‌عنوان کار منحصربه‌فرد هنری انجام می‌داد.

آلبین برونفسکی^{۱۳} (۱۹۳۵)

برونفسکی آرزو داشت تمام آنچه می‌خواست درباره زندگی بگوید، در سه تابلو تصویر کند و مشخص نیست که چنین آرزویی به واقعیت پیوسته است یا نه اما اگر هم تحقق نیافته باشد، می‌توان در تصاویر زیبایی‌ش، حرف‌های او را درباره زندگی خواند. در روز کریسمس، پا به دنیا گذاشت. حتی امروز نیز خاطرات ایام کریسمس، در ردیف خاطرات کودکی‌اش جای دارد. در آثار برونفسکی، نمادهایی از زادگاهش که سرزمینی پست و شنی آکنده از بوی کاج است، به چشم می‌خورد. در تابلوهایش، روح طبیعت دمیده شده و سرزمین آبا و اجدادی‌اش، تأثیری آشکار و عمیق بر روحش گذاشته است. او بارها گفته است که «فقط کافی است چند روز را در نواحی ییلاقی خارج از شهر، سپری کند تا ذهنش از اندیشه‌های نو سرریز شود.» (میرابزاده، ۱۳۷۸: ۵۱ و ۵۰)

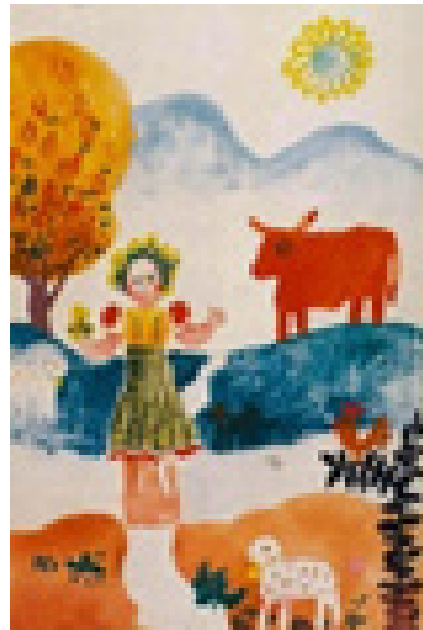

تصویر ۱۲. اراسموس (URL1)

دنیای رؤیاهای کودکان

سرزمینی سحرآمیز با چشم‌اندازهایی مرموز و دورافتاده (تصویر ۱۲). موجودات افسانه‌ای، برخاسته از دریایی ابری و فروغی آسمانی. (تصویر ۱۳). آثار هنری افسانه‌ای نیز، به اندازه داستان‌های افسانه‌ای، نظر کودکان را به خود جلب می‌کنند. (تصویر ۱۵). برونفسکی بخش اعظم کارش را به‌عنوان استاد بخش کتاب‌های هنری دانشکده هنرهای زیبا، به تصویرگری کتاب‌های کودکان اختصاص داده است. او به‌عنوان یکی از اعضای هیأت داورى نمایشگاه دوسالانه «براتیسلوا»^{۱۴} می‌گوید: «خلق کتاب، کاری هنری است و تصویرگری کتاب نیز، از سال ۱۹۵۰

در آثار قلم‌مویی‌اش بدهد. نمونه کار او در مجموعه «تصنیف‌های دختری که آب می‌آورد» ۱۹۶۸ (تصویر ۸) و «گل‌های دیوار» ۱۹۷۱ دیده می‌شود. ویرا در این آثار از کاربرد جدید رسم خطوط با خودکارهای نرم یا قلم‌مو یا از تلفیق خط و وصله رنگ‌ها استفاده می‌کند. در نگارش‌های تصویری، ویرا به‌دنبال رسیدن به معناهای هنری و درون‌مایه‌های کارهای ادبی است و در این مسیر از با صرغه‌ترین ابزار ممکن بهره می‌جوید. این آثار در زمره تفاسیر منحصربه‌فرد بصری تصنیف‌های محلی اسلواکی قرار می‌گیرد که در آن هنرمند قادر است، نقش‌ها را با یک هارمونی ذاتی در متن در معرض درک قرار دهد. تصاویر مدرن استعاری و در عین حال فهمیدنی، محتوای رمزآلود متون و آنالوگ‌های بصری ایجاد می‌کند.

تصویر ۱۱. کتاب برادر و خواهر (kordosova, Gita) ۱۹۶۳-۱۹۸۳

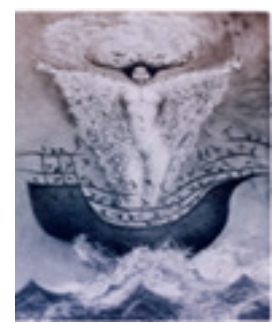
تفسیر کارهای ویرا کرایکوا را پرفسور هولسوسکی، متخصص ارشد تصویرگری اسلواکی انجام داده و او این تصاویر را بازی ساده و بی‌تکلف ولی هنرمندانه با رنگ و نقش می‌پندارد. در مفاهیم مدرن، هنرمند سعی در توسعه تصویرگری اسلواکی با استفاده از راه‌های خلاقانه و اصول هنرمندانه دارد. تصاویر او پر است از تأثیرات احساسی که از علاقه شدید نویسنده به کودکان نشئت می‌گیرد. هر اثر تصویرگری او جایی در خلاقیت منحصربه‌فرد دارد. آثار ویرا کرایکوا به تاریخ کتب تصویری مربوط است. در هر بخش از کتابش، رویکرد قوی و مدرن او با هنر تصویرگری اسلواکی در

از کتاب داستان‌های افسانه‌ای دوبسینکیز اسلوواک، به نوهام که دختر است، فکر می‌کردم.» (همان) در دهه ۶۰ پرسش فلسفی درباره زندگی انسان، موضوع اصلی آثار برونفسکی شد و این را می‌توان در تصویرگری‌هایش برای کتاب‌های مربوط به ادبیات یونان و روم باستان، نوشته‌های گوگول^{۱۴} و سروانتس^{۱۵}، همچنین کتاب در ستایش دیوانگی نوشته اراسموس^{۱۶} اهل رتردام^{۱۵}، یا در هزارتوی دنیا و قلمرو احساس دریافت. (تصاویر ۱۳ تا ۱۶).

«برونفسکی، معتقد است که این تصاویر، قادر به بیان مفاهیم دقیق واژه‌ها نیستند و تنها تعبیری خوش‌انداز داستان بی‌پایان روابط انسانی. این موضوعات، امروزه نیز مانند قرن‌ها پیش، الهام‌بخش هنرمندان هستند. این، کار ساده‌ای نیست، ولی آلبین برونفسکی، هنوز دست از تلاش نکشیده است: هزارتوی دنیا و قلمرو احساس، تمام این موضوعات را در برمی‌گیرند و هنوز هم موضوعاتی وجود دارند که در باقی عمر مرا به خود مشغول سازند.» (همان)

به‌عنوان شاخه‌ای از هنر به لحاظ کیفی ارتقا یافته است. خلق کتاب‌هایی برای گروه سنی کودکان، ذهن بسیاری از نویسندگان، تصویرگران و ناشران را به خود مشغول کرده است و اکنون، آثار به‌راحتی و زیبایی در این زمینه خلق می‌شود. با این حال، در سال‌های اخیر، متأسفانه، شرایط رو به بدی گذاشته. ما اکنون کتاب‌های گوناگونی را عرضه می‌کنیم که بسیاری از آن‌ها، مفاهیمی دوپهلوی دارند و این نوع آثار، جلوی پرورش احساسات ناب کودک را می‌گیرند. هر از چند گاه، شخصی کتابی خوب با تصاویری پرمحتوا ارائه می‌دهد.» (همان: ۴۸ و ۴۷)

با وجود این، آلبین برونفسکی شخصی خوش‌بین و با احتیاط است، او می‌گوید: «دوست دارم خودم شخصاً تصویرگری کتاب‌های کودکان را به عهده بگیرم. شکل‌گیری یک اثر در ذهن من، وقت‌گیر است. احساساتم نیز در گیر این کار می‌شوند. به هنگام تصویرگری یک کتاب به یکی از فرزندانم یا کودک دیگری فکر می‌کنم. موقع تصویرگری سومین جلد

تصویر ۱۵. هزارتوی دنیا (URL1) تصویر ۱۶. هزارتوی دنیا (URL1)

تصویر ۱۴. هزارتوی دنیا (URL1) تصویر ۱۳. در ستایش دیوانگی (URL1)

را به سرزمین‌های دورافتاده و باورنکردنی می‌برند.» (مانی قلم و اکرمی، ۱۳۷۸: ۷۷ و ۹۳) (تصاویر ۱۳ تا ۱۶). برونفسکی در تصویرگری کتاب «دوبسینکیز اسلوواک»^{۱۸} شخصیت‌های افسانه‌ای کشور اسلوواک را برای کودکان بازآفرینی می‌کند. تصاویر او در این کتاب و کتاب‌های دیگر تعبیری خوش از داستان بی‌پایان روابط انسانی به شمار می‌روند. او همچنین بر این باور است که هزارتوی دنیا و قلمرو احساس، همه این موضوعها را در برمی‌گیرد.» (میراب‌زاده، ۱۳۷۸: ۵۵ و ۵۰)

«آثار برونفسکی پیوند میان نقاشی حرفه‌ای به سبک سوررئالیسم و تصویرگری کتاب‌های کودکان است. آثار این تصویرگر سرشار از فضاسازی‌های وهم‌آلود و شگفت‌انگیز است. او در کتاب دوبسینکیز اسلوواک عناصر افسانه‌ای سرزمین اسلوواکی را در فضاهایی شگفت‌انگیز و

آخرین کار او در این زمینه، تصویرگری کتاب طلایی براتیسلاوا در سال ۱۹۹۳ بود. او خودش می‌گوید: «هنوز کارهای زیادی هست که باید انجام دهیم. دوست دارم همه آنچه را که می‌خواهم درباره زندگی بگویم، در سه تابلو تصویر کنم.» (همان) «این تصویرگر اسلوواکیایی، خالق تصویرهای شگرف در فضاهای سوررئالیستی و خیال‌انگیز است. درخت‌ها، کوه‌ها، ساختمان‌ها و امواج دریا در آثار این هنرمند تا ارتفاعی بالا قدم می‌کشند و لابه‌لای آن‌ها بادبان کشتی‌ها، ریشه‌های درختان، نوک صخره‌ها، اشباح خیالی و چهره‌های مقهور سر برمی‌آورند. خلق موجودات افسانه‌ای، دل‌مشغولی این تصویرگر است. موجوداتی که در سرزمین‌های جادوشده، لابه‌لای لایه‌های تصویر دست‌وپا می‌زنند و کودک

جادویی به نمایش گذاشته است». (همان)

آدولف بورن^{۱۹} (۱۹۳۰)

«با دیدن آثار آدولف بورن در نگاه اول اگر نتوانیم حدس بزنیم که خالق آن‌ها از کدام کشور است، بدون شک با خود خواهیم گفت که خالق آن‌ها هنرمندی از شرق اروپاست. در واقع آثار بورن ریشه در تاریخ اروپای شرقی دارد؛ از پادشاهی اتریشی‌ها، مجارها تا دوره رودلفی‌ها. او توانسته است با استفاده از تلفیق شعور بصری خاص کشورش و شوخ‌طبعی جهانی مخصوص خود که ذاتی است به بیان هنری جدیدی دست یابد. وی در هر زمینه‌ای که تاکنون فعالیت کرده از کاریکاتور و تصویرسازی تا گرافیک و فیلم‌سازی آثاری منحصر به فردی تولید کرده و خود را به‌عنوان هنرمندی مؤلف شناسانده است.» (فرهاد، ۱۳۸۳: ۲۱)

بورن اولین تصاویر را برای کتاب ماجراهای کاپیتان پراتلر (تصویر ۲۲) طراحی کرد که در سال ۱۹۶۰ میلادی به چاپ رسید. در سال ۱۹۶۲ کار با فیلم‌های انیمیشن را آغاز کرد و در سال ۱۹۶۶ به‌نحوی منظم، آثاری ابداع کرد که ماهیت گرافیکی داشتند. از سال ۱۹۷۲ به‌عنوان تهیه‌کننده فیلم فعال بوده است. در سال ۱۹۸۰ جایزه دولتی کارهای برجسته را دریافت کرد. او ۱۸۰ عنوان کتاب برای کودکان و بزرگسالان مصور کرده، در تولید ۵۲ کارتون انیمیشن نیز همکاری داشته و نمایشگاه‌های انفرادی بسیاری در داخل و خارج از کشور ترتیب داده است.

«مدیر با سابقه گالری ملی چک، جیری کوتالیکا^{۲۰} درباره او نوشته است: او نقاش و طراح مفاهیم و دیدگاه‌های خاص است. او یک کارتون‌نویس با حسی از اغراق‌های مضحک و شوخی‌های گزنده است که منجر به اندازه‌ای هراس از فهم انسانی می‌شود. او تصویرسازی است که راه و روش مخصوص به خود را در تفسیر و اتفاقات گذشته و حال دارد.» (خلیلی قیدار، ۱۳۹۶: ۲۴۳ و ۲۴۶) آدولف بورن از برجسته‌ترین و میان‌سال‌ترین هنرمندان فعلی چک و اسلواکی است. او در خلال بررسی برای یافتن سبکی خاص خود، ضمن متحول کردن رسوم و سنن هنر نوین چک، استدلال تاریخی آن‌ها را محترم می‌شمارد و بین هنرهای برتر و کهن‌تر یا به‌عبارت دیگر، هنر ناب و کاربردی، حدومرز مشخصی قائل نیست. آثار بورن در داخل و خارج کشور به‌سبب ابتکار و بیان هنری که به‌خوبی پرورانده شده است، بسیار ستودنی و شایسته احترام است و اغلب افراد بدون توجه به سن و شیوه زندگی خود، به فکاهی‌های موجود در جهان‌بینی وی که در آثار گرافیک و همچنین طرح‌ها و تصاویر انیمیشن وی نفوذ کرده است، به‌آسانی پاسخ می‌گویند. (تصاویر ۱۷ تا ۲۲).

سبک منحصر به فرد طراحی بورن، موضوعات حقیقی و فانتزی را به هم می‌آمیزد و حرکت و عمل را می‌آفریند. حرکت و عملی که تنها یک روایت نیست، بلکه پیامی خاص را القا می‌کند. (تصویر ۱۹). بورن در نمایشگاه‌های جهانی دهه ۱۹۶۰ و اوایل ۱۹۷۰ در زمینه کاریکاتور و طراحی‌های حکایتی که اساساً حول وحوش روابط مردان و زنان می‌چرخید، برترین موفقیت را به دست آورد. (تصویر ۱۷). در سال ۱۹۷۴ در مونترال به‌عنوان تصویرگر کارتون سال برگزیده شد، اما خود از کارتون و کاریکاتور کناره گرفت. البته کاریکاتور برای او همانند تخته‌پوشی عمل کرده که وی را در رسیدن به مفهومی وسیع‌تر از فکاهی مشهود در آثار هنری‌اش یاری کرد. او همچنین به نحو فزاینده‌ای به‌سوی تکنیک‌های گرافیکی نه طراحی از قبیل کرومولیتوگرافی^{۲۱} روی آورد. (تصویر ۱۷).

«آدولف بورن استاد طراحی است و جان‌مایه آثارش را اغراق‌های ساده‌ای تشکیل می‌دهد که به‌راحتی یک گوریل یا یک شتر یا میمون را به موجوداتی تبدیل می‌کند که هرچند خصلت خود را دارند، ولی امضای طراح را هم با خود به‌همراه می‌برند و این شاید مهم‌ترین خصلتی باشد که یک هنرمند بتواند به‌سادگی و تنها با یک چرخش ساده، فضای پیرامون خود را آن‌گونه که می‌خواهد، شکل دهد» (بنی‌اسدی، ۱۳۸۴: ۱۷ و ۱۴) (تصاویر ۱۸ تا ۲۲). آثار فکاهی قسمت‌های مختلف و محدوده‌ای وسیع دارند. او از ابتدا در برابر عکس‌العمل‌های خود به‌خودی در برابر واقعیت‌ها، دیدی فلسفی داشت و در نتیجه از کاریکاتورهای نیش‌دار به لبخندهایی فهیم‌تر و آرام‌تر گرایید. (تصویر ۱۹).

تصویر ۱۷. بی‌معنی (URL1)

«او اغلب با مرتبط‌ساختن محرکی واقعی به محیطی خیالی و در نتیجه، حرکت از جوی زودگذر به محیطی وسیع‌تر به تأثیر فکاهی موردنظر خود دست می‌یابد و به پیامش اعتبار کلی بیشتری می‌بخشد. او معمولاً

تصویر ۱۸. جنگ با سوسمارهای آبی (URL1)

هنگام تصویرگری کتاب بزرگسالان، بورن دوست دارد به مطالب سیاسی و اجتماعی بزرگان درباره افراد توجه کند. با این حال، نشان می‌دهد که کارهای متفاوتی چون جنگ با سوسمارهای آبی اثر کارل چاپک^{۲۲} (تصویر ۱۸) و داستان‌های ادگار آلن پو^{۲۳} را

از کنایات موجود در افسانه‌های عامیانه سود می‌برد و صفات انسانی را به حیوانات نسبت می‌دهد و یا با افزودن ابعاد تاریخی و دنیوی به آثار خود، فضای واقعی داستان را گسترش می‌دهد. آدولف به‌منظور تأکید بر پیام خود زمان حال و گذشته را با وجود سبک‌های گوناگون زندگی و دوره‌های متفاوت فرهنگی در برابر هم قرار می‌دهد و در انجام چنین کاری به اطلاعات وسیع، مطالعات بسیار و مضامین حاصل از مسافرت‌هایش اتکا دارد. آثارش حتی مانند سالنماهای قدیمی آن‌چنان بیان فرهنگی قویی دارند که رنگ‌بندی تصاویر قدیمی را منعکس می‌کنند.» (رویش، ۱۳۷۰: ۴۲ و ۴۰) (تصاویر ۱۷ تا ۲۲)

تصاویر بخش عمده کار خلاق بورن را شامل می‌شود. او در مدت بیش از سی سال، حدود ۱۸۰ مجموعه تصاویر ناب تولید کرده و کتب نویسندگان مختلف، داستان‌های قدیمی و همچنین ادبیات چک را به تصویر کشیده است.

تصویر ۲۰. زندگی یک پرنده (URL1)

درباره کتاب‌های کودکان و نوجوانان نیز، اساساً به تصویرگری آثار نویسندگان جدید می‌پردازد، زیرا به او امکان می‌دهد تا جسورانه مواردی را تجربه کند که در کار با متون کلاسیک امکان‌پذیر نیست. او دیدگاه‌ها و راه‌حل‌های جدید را می‌آزماید و امکاناتی را که قبلاً متصور هم نبوده‌اند، برای مصورسازی کتاب کودکان کشف می‌کند.

آدولف بورن همچنین ژانرهای ادبی کودکان را که قبلاً تصویرگران به آن‌ها توجه نمی‌کردند و آن‌ها را یک دیدگاه خاص می‌پنداشتند، به تصویر کشیده است. در نتیجه، هنگام مصورسازی داستان‌های

تصویر ۱۹. زندگی بچه‌گانه (URL1)

به‌خوبی می‌فهمد. او با مهارتی خاص، هنر تحریک تلقینی را برای تسخیر زمان و فضای کارهای ادبی به کار می‌برد و درعین حال، محتوای مطلب را از دید خویش گسترش می‌دهد. «شتر، گاو، پلنگ در آثار بورن هرگز منتهی به زرافه نمی‌شود. بلکه در فضایی منحصر به فرد، موجودی خلق می‌گردد که ناگفته‌های بسیاری را بیان می‌کند. بورن با کنار هم قرار دادن چنین موجوداتی در فضای خاص خود، به‌سادگی و کوتاهی این کار را انجام می‌دهد.» (زواره‌ای، ۱۳۸۴: ۵۱ و ۵۰) (تصویر ۲۰).

سریع او را بر صفحه تلویزیون، وسیله‌ای که تأثیر شگرفی بر بینندگان دارد، نمایان کرد. در نتیجه، او به کار با روابط بشری و بیان صریح نیات خود رهنمون شد. او در تصاویر کارتونی خود از مبالغه در شخصیت‌ها و حرکات سود می‌جوید که چنین امری توسط یک بازیگر زنده امکان‌پذیر نیست. او هیچ‌وقت از طرح‌های خلاصه خطی که گونه بیانی بسیار موجز و مختصری است تا آن حد که به دید نیاید، استفاده نمی‌کند. او کاملاً آگاه است که هنرپیشگان باید به گونه‌ای خاص یا حتی مظهر صفاتی خاص باشند تا در حوادث سریع و پی‌درپی مشخص باشند. او برای دستیابی به یک اثر خاص از رنگ‌ها، حالت‌های مختلف و دیدگاه‌های بسیار و فضاهای دنیوی، در آن واحد استفاده می‌کند. ترکیب یک شیوه واقع‌گرایانه همراه با اغراق در آن و فکاهی کردنش، منجر به آن شده است که او اشعار را در قالب تصاویر متحرک به روی صحنه آورد. (تصاویر ۱۹ تا ۲۲). اشتیاق بینندگان به تصاویر کارتونی آدولف و در واقع به فیلم‌های کارتونی چک و موفقیت او، به‌طور کلی به سبب شیوه فکاهی و غنای عقاید تخیلی آن‌هاست و به معیارهای والای هنری که سبب تمایز فیلم‌های چک از دیگر فیلم‌های تجاری می‌شود، ربطی ندارد. تصویرهای کارتونی این هنرمند را همه کودکان می‌پسندند و نگاه فلسفی‌اش را به رویدادهای مضحک و گاه تاریخی درک می‌کنند. توجه او به تصویرگری آثار نویسندگان بزرگ، همچون آناتول فرانکس، گوگول و ادگار آلن پو، درون‌مایه‌هایی ژرف به تصویرهایش بخشیده است. تصویرسازی برای کتاب جنگ با سوسمارهای آبی اثر کارل چاپک (تصویر ۱۸) از این جمله است. تصویرگری کتاب ماجراهای کاپیتان پراتلر (تصویر ۱۸) از دیگر آثار اوست که برای کودکان تهیه شده است. علاقه‌مندی آدولف بورن به حرکت‌نگاری در تصویر او را با هنر سینما و پویانمایی (انیمیشن) پیوند داده است.

تصویر ۲۲. ماجراهای کاپیتان پراتلر (URL1)

مهیج و رمان‌ها بر اطلاعات و اعمال باورکردنی تأکید می‌ورزد که در واقع همان توقعات خواننده نیز هست. در تصویرگری رمان‌های ویژه دختران یا داستان‌هایی که به‌طور کلی بر تحولات شخصیت‌های جوانان تأکید دارند، اغلب در برابر نظریات شخصیت‌های مثبت داستان، نظریات خود را نیز پیشنهاد می‌کند و در واقع به‌نحوی، فردی ثالث را پیش می‌کشد و از این طریق، به خوانندگان در یافتن صبوری بیشتر کمک می‌کند و او را برای اتخاذ موضع در مقابل و نه صرفاً مشاهده امور راهنمایی می‌کند. در تصاویر کتب کودکان که رنگ‌آمیزی برابر طرح می‌یابد، آدولف داستان مکتوب را با افزودن جزئیات و فصل‌های جدید، متحول می‌کند و اغلب شرایط را به شیوه‌ای مضحک و خنده‌آور درمی‌آورد (تصاویر ۲۰ و ۲۱). فنون تصویرگری بورن تقریباً با فنون موجود در دیگر آفرینش‌های هنری او از قبیل گرافیک، کاریکاتور، طراحی‌های حکایتی و فیلم‌های انیمیشن مشابه است. با این وجود، او هرگز خصوصیات ویژه تصویرگری کتاب را فراموش نمی‌کند. او به اصل رسالت کتاب در دنیای معاصر اعتقاد دارد و حتی فکر می‌کند کتاب در آینده نیز انسان‌ها را در لحظات صلح و وحدت همراهی خواهد کرد.

تصاویر کارتونی

آدولف بورن در کشیدن تصاویر کارتونی از مهارت‌های طراحی و تجربیاتش به‌عنوان تصویرگر کارتونی و همچنین طراح بهره می‌برد و در نتیجه، از به‌کارگیری زمان، بیان پیچیده، طراحی‌های خطی و تأکید بر جزئیات به آثار خود روح می‌بخشد. با این حال، مسئله مهم‌تر آن است که تصاویر کارتونی به او اجازه می‌دهد تا نقش فکاهی را در جلب‌نظر بینندگان به کار بندد و در عین حال، حقایق بسیاری را به شیوه‌ای کنایه‌آمیز عرضه کند. همکاری با صنایع فیلم خیلی

تصویر ۲۱. زندگی یک پرنده (URL1)

آدولف بورن	آلبین برونفسکی	ویرا کرایکوا	ییری ترینکا	الهام و اقتباس موضوعی
آمیزش موضوعات حقیقی و فانتزی به هم حرکت و عمل را می‌آفریند. حرکت و عملی که تنها یک روایت نیست، بلکه پیامی خاص را القا می‌کند.	وجود نمادهایی از زادگاهش که سرزمینی پست و شنی آکنده از بوی کاج است در آثارش.	سعی در توسعه تصویرگری اسلواکی با استفاده از راه‌های خلاقانه و اصول هنرمندانه. آثار ویرا کرایکو به تاریخ کتب تصویری مربوط است.	تأثیرپذیری عمیق از فضای خانوادگی و کارهایی که در کودکی انجام داده است.	
استفاده از تکنیک‌های گرافیکی و نه طراحی از قبیل کرومولیتوگرافی	تصویرسازی موجودات افسانه‌ای، برخاسته از دریایی ابری و فروغی آسمانی و سرزمینی سحرآمیز با چشم‌اندازهایی مرموز و دورافتاده.	در هر بخش از کتاب‌هایش رویکرد قوی و مدرن او با هنر تصویرگری اسلواکی در هم آمیخته شده.	اعتقاد به اینکه تصاویر بخش جدایی‌ناپذیر کتاب است و باید به تخیل کودکان میدان داد.	ویژگی‌های تصویرسازی
معمولاً از کنایات موجود در افسانه‌های عامیانه سود می‌برد و صفات انسانی را به حیوانات نسبت می‌دهد و با افزودن ابعاد تاریخی و دنیوی به آثار خود، فضای واقعی داستان را گسترش می‌دهد.	خلق تصویرهای شگرف در فضاهای سوررئالیستی و خیال‌انگیز.	درک تأثیرات شاعرانه و احساسی آثار نوشتاری.	خلق دنیای شاعرانه بی‌همتا با این اعتقاد که باید خودش باشد و شیوه‌ای شخصی داشته باشد.	ویژگی‌های فضا سازی
در تصویرگری کتاب‌های کودکان و نوجوانان اساساً به تصویرگری آثار نویسندگان جدید توجه می‌کند. ترکیب شیوه واقع‌گرایانه همراه با اغراق و فکاهی کردن تصاویر، منجر به آن شده است که او اشعار را در قالب تصاویر متحرک به روی صحنه آورد. در تصاویر کتب کودکان او رنگ اهمیتی برابر طرح می‌یابد.	پیوند میان نقاشی حرفه‌ای به سبک سوررئالیسم و تصویرگری کتاب‌های کودکان.	جهت‌گیری به سمت هنرهای بصری مدرنیسم، سادگی و شاعرانگی. ترکیب‌بندی‌های آزادانه در نقاشی. کاربرد جدید رسم خطوط با خودکارهای نرم یا قلم‌مو یا از تلفیق خط و وصله رنگ‌ها، استفاده از باصرفه‌ترین ابزار ممکن.	تصاویر وی به تنهایی معنا دارند و می‌توانند به‌طور مستقل مطرح شوند. سرشار بودن تصاویر از حس شاعرانه و غنای رنگ.	ویژگی‌های بصری

جدول ۱. مقایسه تطبیقی روش‌های بیانی و تکنیک‌های اجرایی تصویرسازی چهار تصویرساز مطرح چک و اسلواکی از سال ۱۹۷۹ تا ۲۰۱۵ (منبع: نگارندگان)

نتیجه‌گیری

در این پژوهش با بررسی زندگی‌نامه، مجموعه آثار و ویژگی‌های کار هر کدام از این چهار هنرمند به مجموعه‌ای از وجوه مشخص در کار هر هنرمند تصویرگر دست یافته شد و با جمع‌بندی تمام این مطالب به چند نکته اساسی، در راستای پاسخ‌گویی به پرسش این پژوهش تلاش شد: چهار تصویرساز برتر چک و اسلواکی از چه روش‌های بیانی و تکنیک‌های اجرایی در به نمایش گذاشتن ایده‌ها و احساسات شخصی خود بهره برده‌اند؟ گذشته‌های سرزمین مادری هر هنرمند و ذهنیات وی از محل تولد و زادگاهش یکی از بزرگ‌ترین محرک‌های درونی و بیرونی شخصی و اجتماعی است

که بر آثار هر تصویرگر تأثیر به‌سزایی می‌گذارد. فرهنگ و ملیت هر کدام از آن‌ها باید به نوعی در کار او نمایان باشد؛ به‌عبارت دیگر هیچ تصویرگری نمی‌تواند جدا از فرهنگ و رسوم زادگاهش کارهای با اصالت ارائه دهد و او در واقع فرهنگ خویش را با زبان تصویری بیان می‌کند و بدین ترتیب کار پر ارزشی انجام داده است. هر تصویرگر با وجود برخورداری از مهارت در کار، دارای سبک و تکنیکی ویژه خود است که وی را از دیگران متمایز می‌کند و به او اصالت فردی می‌بخشد؛ داشتن زبان تصویری مخصوص به خود که متمایز از زبان تصویری دیگر هنرمندان است نیز برخورداری از سبک و روشی منحصر به فرد که تقلیدی

بورن تقریباً با فنون موجود در دیگر آفرینش‌های هنری او از قبیل گرافیک، کاریکاتور، طراحی‌های حکایتی و فیلم‌های انیمیشن مشابه است. با این وجود، او هرگز خصوصیات ویژه تصویرگری کتاب را فراموش نمی‌کند.

تصویرگری برای کودکان کار بسیار حساس، پرمسئولیت و مشکلی است. آن‌ها که برای کودکان کار می‌کند، علاوه بر دارابودن تخصص فنی قوی و خلاقیت فراوان در کار باید همواره شرایط مخاطب خود را در نظر داشته باشد، از جمله اینکه کودک در چه مرحله سنی قرار دارد، چگونه با مسائل برخورد می‌کند، به چه طریق فکر می‌کند و آزادی تصویرگر در این مسیر تا چه حد است، او چگونه زبان خود را با زبان و فهم کودک هماهنگ می‌کند، به چه طریق به قوه درک و تخیل وی بال‌وپر دهد تا او را به بیشتر اندیشیدن و خلق کردن راغب کند؛ چرا که آینده از آن کودکان است.

پی‌نوشت:

- 1-Jiri Trinka
- 2-Pilsen
- 3-Toten Tanz
- 4-Josef Menzel
- 5-Viera Kraicov
- 6-Babicka
- 7-Holesovsky
- 8-Martakova
- 9-Sedmikraska
- 10-Daisy
- 11-Maria Jancova
- 12-Albin Brunovsky
- 13-BIB Biennial of illustration of Bratislava
- 14-Gogel
- 15-Cervantes
- 16-Erasmus
- 17-Rotterdam
- 18-Dobsinsky Slovak
- 19-Adolf Born
- 20-Jiri Kotalika
- 21-Chromolithography
- 22-Karal Capek
- 23-Edgar Allen poe

نباشد و از ذهن و احساس تصویرگر بجوشد. همکاری گام‌به‌گام تصویرگر با نویسنده متن، چه بسا که بعضی تصویرگران با نویسنده به صورت مرحله‌ای، تصویرگری و نویسندگی می‌کنند؛ یعنی نویسنده و تصویرگر طی دوره‌ای که کتاب نگارش و مصور می‌شود، به‌طور مداوم با یکدیگر در ارتباط هستند و هرکدام اگر نگوئیم در کار دیگری دخالت می‌کنند، بر کار یکدیگر تأثیر به‌سزایی می‌گذارند. برخورداری از قدرت طراحی قوی، تمامی این تصویرگران ابتدا با طراحی و نقاشی آغاز کرده‌اند و برای رسیدن به کارهای پخته‌تر و دستی قوی در طراحی، به تمرین و ممارست بسیاری تن داده‌اند. حتی آن‌ها که بسیار آزاد و پرمزوراز و سمبلیک کار می‌کنند نیز در آثارشان طراحی قوی به چشم می‌خورد. این تصویرگران در آثارشان از حسی شاعرانه برخوردارند و همین احساس است که آثار آن‌ها را از کارهای دیگران متمایز و در خور تعمق، سرشار از خلاقیت و دلپذیر برای کودکان می‌کند. این هنرمندان درباره کودکان و مسائل آنان از جنبه‌های هنری و روان‌شناختی بسیار متعهد هستند. این هنرمندان اگر به کودکان و تلقی آنان از زندگی، هنر، فرهنگ و آینده حساس نباشند، نمی‌توانند عمیق و دلسوزانه کار کنند؛ در حقیقت آن‌ها نویسنده کتاب‌های کودک یا به نحوی دارای تخصص‌های خاص کودکان در بعضی زمینه‌های دیگر غیر از تصویرگری برای آنان هستند. ییری ترینکا دنیای روشن افسانه‌ای که در آثارش آفریده، نزدیکی خاصی با احساسات کودکان دارد. او فضای حسی، شاعرانه و نمایشی (دراماتیک) متن را دریافته و برای شخصیت‌دادن به قهرمانان از رنگ‌های شفاف پیوند داده است.

استفاده کرده است. در آثار ویرا کرایکوا می‌توان دو سطح برای توسعه و پیشرفت تعیین کرد که کاملاً متمایز هستند، ولی درهم تنیده‌اند: اولین مرحله بر کلاژ تأکید دارد، در حالی که مرحله دیگر بر نقاشی با قلم‌مو متمرکز است. در مرحله کلاژ که کرایکوا استفاده از آن را از سال ۱۹۶۳ شروع کرد، امضای منحصربه‌فردی را با تغزل راضی‌کننده‌ای در آثارش نشان داد. آثار بروفسکی پیوند میان نقاشی حرفه‌ای به سبک سوررئالیسم و تصویرگری کتاب‌های کودکان است. آثار این تصویرگر سرشار از فضاسازی‌های وهم‌آلود و شگفت‌انگیز است. او در کتاب دوسکینز اسلوواک عناصر افسانه‌ای سرزمین اسلوواکی را در فضاهایی شگفت‌انگیز و جادویی به نمایش گذاشته است.

سبک منحصربه‌فرد طراحی بورن، موضوعات حقیقی و فانتزی را به هم می‌آمیزد و حرکت و عمل را می‌آفریند. حرکت و عملی که تنها یک روایت نیست، بلکه پیامی خاص را القا می‌کند، فنون تصویرگری

منابع:

- اکرمی، جمال‌الدین (۱۳۸۹) *کودک و تصویر (جستارهایی در تصویرگری کتاب‌های کودکان و نوجوانان)*، جلد ۲، تهران: سروش.
- برونفسکی، البین (۱۳۷۸) «همه زندگی در سه تابلو»، ترجمه مهرک میرابزاده، *رویش*، ۴(۲)، ۵۰-۶۰.
- بنی‌اسدی، محمدعلی (۱۳۸۴) «خصلت یگانه خواب‌های آدولف»، *کیهان کاریکاتور*، (۱۵۷ و ۱۵۸)، ۱۴-۱۷.
- بیناخواهی، اسد (۱۳۷۲) «نقاشی متحرک: سینمای چک و اسلواکی (۱)»، *کیهان کاریکاتور*، (۱۳)، ۴۸-۴۹.
- خلیلی قیدار، محسن (۱۳۹۶) «دنیای بی‌نظیر آدولف بورن»، *نقد کتاب*، (۱۳ و ۱۴)، ۲۴۳-۲۴۶.
- زوارهای، رضا (۱۳۸۴) «شتر، گاو، پلنگ: نگاهی دوباره به آثار آدولف بورن»، *کیهان کاریکاتور*، (۱۶۵ و ۱۶۶)، ۵۰-۵۱.
- فرهاد، امیر (۱۳۸۳) «آدولف بورن، تصویرگری از بلوک شرق»، *تندیس*، (۳۸)، ۲۱-۳۵.

References:

- Akrami, J. (2000). *Child and Image 2, Essays on Illustration of Books for Children and Teenagers*, (1st ed.), Tehran: Soroush (Text in Persian).
- Bani Asadi, M. A. (2005). The Only Characteristic of Adolfs Dreams, *Keyhan Caricature*, 157 & 158, 14-25 (Text in Persian).
- Bina Khahi, A. (1993). Animated Painting: Czech and Slovak Cinema (1), *Keyhan Caricature*, 13, 48- 49 (Text in Persian).
- Book Bird (1979). N.1/P.62.63: Frantisek Holesorsky.
- Brunovsky, A. (2000). All Life in Three Paintings, Translated by Mehrak Mirabzadeh, *Rooyesh Magazine*, 4 (2), 50- 60 (Text in Persian).
- Farhad, A. (2004). Adolf Bourne, Illustrator of the Eastern Bloc, *Tandis*, 38, 21-35 (Text in Persian).
- Khalili Qeydar, M. (2017). The Unique World of Adolf Bourne, *Book Review Journal*, 13 & 14, 243-246 (Text in Persian).
- Zavarei, R. (2006). Camel, Cow, Leopard, *Keyhan Caricature*, 165 & 166, 50-51 (Text in Persian).

URLs:

URL1: <https://www.bing.com>

Expressive Methods and Execution Techniques of Illustration in the Four Artworks of Top Czech (Illustrators (1979 - 2015))

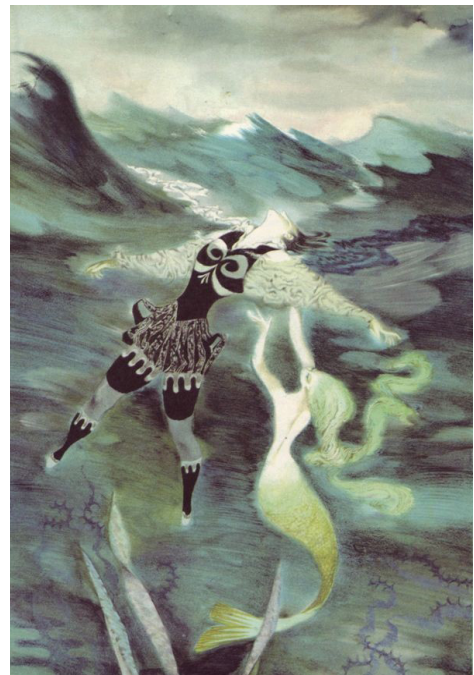
Abstract:

The present study is an investigation of the methods of illustration in the works of four top Czechoslovak illustrators. This paper examines the effects that these illustrators had on their contemporary illustration society in Czechoslovakia and in order to know the ways of formation, and the characteristics of the successful works of these four illustrators, in depicting personal ideas and thoughts and in the impact and communication with the audience too, it has compared the most important and diverse methods of illustration in the works of these illustrators.

Czech and Slovak artists are skilled and creative designers and painters who have a personal approach and attitude, which distinguishes each of their work from others. Definitely, seeing these works, analyzing and investigating the reasons for this superiority and distinctiveness is useful and effective for every illustrator. Knowing and using each of these features can be a factor in creating a successful work of illustration.

The purpose of examining the works of these illustrators is to answer the following research questions: What are the expression methods and performance techniques in displaying personal ideas and feelings that the four best illustrators of this country, which is currently divided into two parts, the Czech Republic and Slovakia, benefited? What are the difference and similar characteristics between the choice of technique and story concepts in their works? What features have made the works of Czechoslovak artists successful and prominent? How have they used various technical methods to portray their personal thoughts?

This fundamental type of research, is descriptive-analytical and the method of collecting information is library type. It is worth mentioning that the examination and analysis of visual works is important in order to perpetuate the image in the mind. According to the subject of the research; looking at the illustration techniques of Czecho-

■ Mitra Mokhtarpour Saravi

Master of Illustration, Tehran Markaz Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran (Corresponding Author).
Nirvana.art1987@gmail.com

■ Hoda Zabolinezhad

post-doc in visual arts, Faculty of Arts, AlZahra University, Tehran, Iran.
zabolinezhad@etu.unistra.fr

Date Received: 2022-01-12

Date Accepted: 2022-05-28

1-DOI: 10.22051/PGR.2022.39146.1126

slovak illustrators, we find out that the secret of each work's permanence is within itself. In this way, copying and imitating the works of other artists will not achieve their goal of publishing a pure work. Of course, by observing all the principles that must be observed in an illustration work, which includes: correct composition, design from the good point of view, choosing the right colors and the most important point is their creativity.

In this research, all the reviewed works have been composed of all these factors and by keeping all these principles, they have tried to communicate with the audience by expressing their feelings, and most of the works have come to a conclusion after several years of working on it. After the studies and investigations ; based on the visual elements and the type of technique and the physical structure of each work has been accepted, regarding the illustrating techniques and according to his frameworks of attracting the audience, and following their special visual elements and characteristics.

In the process of this research, we find out that the examination of the work characteristics of each of these artists depends on the collective past of the people of his land, and his mentality of his hometown, which have become internal and external personal and social stimuli, no illustrator can be separated from his culture and customs. The artist's hometown offers original works and, they actually express their culture with visual language. Each illustrator has their own special style and technique, despite being skilled in their work, which distinguishes them from others and gives them individual originality in illustration. Gaining a strong hand in design through practice, even the illustrators who work very freely and full of mysteries and symbolist forms. If these artists were not sensitive to children world and their perception of life, art, culture and future, they could not depict the childish and pure world as

eloquently as possible. Most of them are the authors of books for children and teenagers, or they have special expertise for children in some fields other than illustrating children's books.

By examining the biography, collection of works and characteristics of each artist's work and sometimes speeches or articles by them and other experts, we found a set of specific aspects in the work of each artist and by summarizing all these contents, we realize some basic points which are:

Having their own visual language that is different from the visual language of other contemporary artists ; having a unique style and method that is not imitation and it comes from the mind and feelings of the illustrator. Every illustrator has their own technical style, which distinguishes them from others and gives them individual originality.

The step-by-step cooperation of the illustrator with the author of the story ; sometimes, some illustrators work with the author in a step-by-step way, illustrating and writing, during the period when the book is being written and illustrated, the author and the illustrator are constantly working with each other. Each of them, if not to say that they interfere in the others' work, have a significant impact on each other's work.

Having a strong design power; all these illustrators have started with drawing and painting and having a lot of training and practice, in order to reach more mature works and a strong hand in drawing. Even those who work very freely and full of mystery and symbolism, also show a strong design in their works.

Most of these illustrators have a poetic sense in their works, and this is that distinguishes their works from others and makes them worthy of contemplation, full of creativity and pleasant for children.

Most of these artists are very committed to children and their issues from the artistic and psychological aspects. If these artists

were not so sensitive about the children and their perception of life, art, culture and the future, they could not work deeply and sympathetically. It must be told that most of them, are authors of children's books, or have special expertise of children in some fields other than Illustration is also for them.

In summary, drawing for children is a very sensitive, responsible and difficult task. Those who work for children, in addition to having strong technical expertise and a lot of creativity in their work, must always consider the conditions of their audience, including their age; how do they deal with issues; in what way do they think and to what extent is their freedom in this direction; how do they harmonize their language with the children's language and understanding; how to give wings to the kids' understanding and imagination center to attract them to think and create more. Because, the future belongs to the children.

Keywords: Illustration, Czechoslovakia, Decoding, Method of Expression and Performance Techniques in Illustration, Children's Book Illustration.